

Po prawej twojej stronie, bliżej Narewki początku
Był kiedyś zakład - to kolejny fakt żydowskiego wątku
Za biało - brązowym domkiem ciekawostka się kroi
Fundament po dawnej hucie szkła tam stoi

Niejeden mieszkaniec w swoich zbiorach ma
Butelkę lub karafkę z tej huty szkła.
A przed Tobą droga asfaltowa, długa i prosta
Kilometr jeszcze nie sposób się z nią rozstać

Wiesz, że idziesz najdłuższą Narewki ulicą?
Kolorowe domki niech Cię zachwyć
Lecz zamknij na chwilę oczy i wyobraź sobie
Gwar w języku jidysz i dzieci całe mrowie

Ulica ta niegdyś Prużańską się zwała
Bo drogę do Prużany (dziś na Białorusi) wyznaczała
Przy niej były sklepy, karczma i skład apteczny
Bo każdy sposób na życie był skuteczny

Dojdiesz do dużego skrzyżowania, opuść ulicę wieszczka
Skręć w lewo i dalej się przemieszczaj
Już niedużo drogi do skarbu zostało
A zobaczyłeś i dowiedziałeś się dziś niemało!

Gdzie na słupie szlak **2** i **3** i czarny
Aptekarz wiódł żywot wcale nie marny
Receptury mieszkańcom tu szykowano
I na rany wszelakie ostrożnie przykładano

Widzisz już pewnie most przed sobą
Co jest nad błękitną Narewki wodą
Z miejscem tym wątek wspomnienia godny
Że był tu należący do Żyda młyn wodny

Gdy znów dojdiesz do przystanku autobusowego
Skręć w prawo i trzymaj się kierunku obranego
Przed Tobą w oddali, nad rzeką, budynek brązowy
Czeka tam na Ciebie - a jakże! - skarb questowy!

Teraz przed Tobą ostatnie zadanie
Znaleźć hasła szukanego rozwiązanie
Zebrane litery z questu twojego
Dadzą Ci nazwę święcznika żydowskiego

I aby skarbem się móc radować
W brązowej stacji musisz hasło podać!

MIEJSCE NA PIECZĘĆ

Praca warsztatowa nad questem: H. Rejent, K. Bielawska, D. Lasota,
L. Kozłowska, H. Pańkowska, E. N. Moroz-Keczyńska

Opracowanie questu: Karolina Likhtarovich - trener questingu
e-mail: karolina@questy.com.pl

Konsultacja merytoryczna: Ewa Natalia Moroz-Keczyńska

Ilustracje: Barbara Bańka

Więcej o questingu: www.questy.com.pl

Questy do pobrania ze stron:

www.questy.com.pl oraz www.powiat.hajnówka.pl/ctrpb

Opiekun questu:

Stacja Kajakowa w Narewce
ul. Hajnowska 33, tel. 85 68 58 062
e-mail: stacja-narewka@o2.pl

Realizacja:

Wydział Promocji i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Hajnówce
17-200 Hajnówka, ul. Zina 1, pok. 4, tel.: 85 682 5199, 682 3046
e-mail: promocja@powiat.hajnówka.pl

Publikacja została wydana w ramach realizacji projektu
„Questing - wyprawy odkrywców w Puszczy Białowieskiej”
współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013

Questing - Wyprawy Odkrywców w Puszczy Białowieskiej

ŻYDOWSKA HISTORIA NAREWKI

? Gdzie to jest?

Narewka to miejscowość gminna w powiecie hajnowskim (województwo podlaskie). Przebiega tędy droga wojewódzka nr 687. Pieszka wyprawa rozpoczyna się w centrum, na przystanku autobusowym, przy moście na rzece Narewka.

? Tematyka:

Narewkę, tak jak wiele miejscowości na Podlasiu, od wieków zamieszkiwali przedstawiciele wielu narodów, kultur i wyznań. Jednakże to tu do II wojny światowej mieszkała bardzo liczna społeczność żydowska, a wiele obiektów należało do Żydów.

? Jak szukać skarbu?

Spacerując trasą questu po Narewce poznasz miejsca związane z przedstawicielami społeczności żydowskiej. Twoim zadaniem będzie uważne czytanie wszystkich wskazówek, a także poszukiwanie ukrytych w formie zagadek liter. Gdy wstawisz wszystkie brakujące litery w odpowiednim miejscu na końcu questu poznasz hasło i zdobędziesz skarb! Weź ze sobą coś do pisania. Życzymy wspaniałej podróży w czasie!

? Czas przejścia: ok. 1 godziny

questing
WYPRAWY ODKRYWCÓW

START

Witaj Przybyszu drogi w naszej miejscowości
Która zawsze serdecznie przyjmuje swoich gości
Zobaczysz dziś Narewkę w całej swej krasie
Zapraszamy Cię na prawdziwą podróż w czasie

Narewka jest - przynasz - pięknie położona
Łąkami i lasami od świata oddzielona
Żyjemy tutaj w zgodzie z matką naturą
Możemy się też pochwalić bogatą kulturą

Ale i lokalna historia jest naprawdę różnorodna
Ciekawa i ze wszech miar uwagi godna
Dlatego dzisiaj opowiedzieć Ci chcemy
O dawnych mieszkańcach narewowskiej ziemi

Na przestrzeni wieków, przez kilkaset lat
Żyli tu obok siebie różni ludzie - jak z bratem brat
I choć innego mogli być wyznania czy pochodzenia
Wszyscy byli przyzwyczajeni do takiego „współistnienia”

Niewielka Narewka tym się wyróżniała
Że liczna społeczność żydowska tutaj mieszkała
I od pierwszej połowy wieku dziewiętnastego
Żyda można było spotkać tu niejednego

Lecz zanim posłuchasz o nich opowieści
Na drugą stronę ulicy musisz się przemieścić
Przejdź przez Hajnowską, stań pod tablicami
Co mogą zaskoczyć ciekawymi informacjami

Są wśród tych tablic drewniane maleństwa
Dla amatorów rowerowego szaleństwa

Co informują, jak daleko stąd do Trześcianki
O innej miejscowości też nie brak wzmianki
A liczba kilometrów do „owocowej” wioski
Miejsce w haśle „O” litery wskaże - wpisz ją bez żadnej troski!

Zanim ruszysz dalej, odszukaj na tablicach jezioro
Na pewno je znajdziesz, bo nie ma ich tu sporo
Warto tam pojechać, mamy o nim quest
I kolejna litera do hasła też tutaj jest
Gdzie? W jego nazwie, to ostatnia samogłoska
Wpisz ją w ostatnie miejsce w haśle - prawda że drobnostka?

Czas ruszać dalej, skręć w lewą stronę
I pod górkę prowadź nogi jeszcze nie zmęczone
Spieszyć się nie musisz, skręć w Ogrodową wolno
Co niegdyś, przed wojną, była ulicą Szkolną

Skąd ta nazwa? Odpowiedź jest jedna:
Była tu żydowska szkoła modlitewna
Założona tuż obok miejscowej synagogi
Tam, gdzie zaraz zaprowadzą Cię nogi

Gdy znajdziesz się przy asfaltowej ulicy
Co do Szkolnej dochodzi po twojej lewicy
Naprzeciw niej synagoga właśnie stała
Żydowska społeczność na modlitwach tu się spotkała

W ulicę tę nie skręcaj, idź dalej prosto
Na piaszczystej drodze skręć w lewo ostro
Zobaczysz przed sobą budynek bielony
Zielonymi okiennicami ładnie ozdobiony

Pora już wykonać kolejne zadanie
Będzie to naprawdę łatwe odejmowanie
Od liczby zielonych okien na białej ścianie odejmij „2”
A wynik miejsce „R” litery w haśle Ci da

Gdy dojdiesz do asfaltu, kieruj się w prawo
Masz teraz przed sobą drogę długawą
Lecz czas Ci upłynie na ciekawej historii
Aż dojdiesz do żydowskiej na wzgórzu nekropolii

Żydzi w Narewce większość mieszkańców stanowili
Do II wojny światowej spokojnie sobie żyli

A gdy XIX wieku tłumnie się tu osiedlali
Nowe ulice włodarze Narewki dla nich wyznaczali
Codziennie żydowskie furmanki tędy przejeżdżały
Bo handel kwitł w Narewce wcale nie mały
Do Żydów należały szynki, sklepiki, przemysłowe zakłady
Wymienić je wszystkie nie da tutaj rady

Lecz warto choć kilka, bo jest to znamienne
Że były tu: sklepy piwne, z winem, korzenne
Zakłady krawieckie, kowalskie, bednarские
Garncarskie, farbiarskie oraz garbarskie
Sklep galanteryjny też tu funkcjonował
By każdy mógł kupić, czego potrzebował

Gdy wyjdiesz z Narewki, idź dalej prosto
Aż na lewo, na wzgórzu macewy kamienne wyrosną
Za drzewami ukryte o mieszkańcach przypominają
Pamięć zachowują o tych, co potomków daleko mają

Jesteś na kirkucie - cmentarzu żydowskim
Nie zobaczysz tu napisów w języku polskim
Wiedz, że nie stawia się tutaj zniczy
Składając kamyczek każdy z powagą milczy

Macewa to duża tablica nagrobna
Do znanych nam nie jest podobna
Zobaczysz na niej gwiazdę Dawida
Znaczący symbol dla każdego Żyda

Napisy na niej cnoty ludzkie chwalą
Tym samym cześć zmarłym oddają
Macew jest tutaj około trzysta
Dużo? Niegdyś była to rzecz oczywista

Koło tysiąca Żydów tutaj mieszkało
I wspomnienie na kirkucie o nich pozostało
Nazwę żydowskiej tablicy już znasz
I pierwszą literę do hasła masz

Pewnie do refleksji skłoni Cię niejedna macewa
Zadumaj się, lecz do Narewki wracać trzeba
Zejdź z górki i w prawo się kieruj
Z powrotem asfaltem dziarsko maszeruj

